

MỘT SỐ MÔ HÌNH TỔ CHỨC GIÁO HỘI CÔNG GIÁO CƠ SỞ Ở HÀ NỘI HIỆN NAY

DƯƠNG VĂN BIÊN^(*)

Công giáo ở Hà Nội thuộc về ba giáo phận: Giáo phận Hà Nội, Giáo phận Hưng Hóa và Giáo phận Bắc Ninh. Ngay từ những buổi đầu truyền vào địa bàn Hà Nội, các giáo sĩ Công giáo đã rất chú trọng tới việc xây dựng Giáo hội cơ sở. Một thời gian dài cho đến hiện tại, các giáo xứ Công giáo ở Hà Nội đã hình thành và duy trì tổ chức điều hành hoạt động là Ban hành giáo (BHG) xứ. Cùng trong xu thế cải cách Giáo hội Công giáo cơ sở tại Việt Nam hiện nay, các giáo xứ Công giáo ở Hà Nội cũng đang có những chuyển biến nhất định về cải tổ cơ cấu và phương thức hoạt động theo mô hình Hội đồng giáo xứ (HDGX), nhằm thích nghi với xã hội và đạt hiệu quả cao trong sinh hoạt của mình.

Các giáo xứ (giáo xứ Phú Mỹ, giáo xứ Sơn Lộc và giáo xứ Gò Cáo) mà chúng tôi chọn nghiên cứu là những nơi tiêu biểu, vừa in dấu việc tái cơ cấu vừa thể hiện được quá trình triển khai cải cách Giáo hội Công giáo cơ sở còn mang tính thí điểm của Công giáo ở Hà Nội trong giai đoạn hiện nay.

1. Mô hình tổ chức Giáo hội Công giáo cơ sở ở Hà Nội trong bối cảnh chung của Công giáo ở Việt Nam hiện nay

Công đồng Vatican II (1962-1965) khai mở với tinh thần Canh Tân và Thích Nghi đã tạo ra sự đổi mới về nhiều mặt

của Công giáo, trong đó có đổi mới về tổ chức giáo hội Công giáo cơ sở⁽¹⁾. Giáo xứ được coi là “một tế bào của giáo phận”, “một hình thức tông đồ kiểu mẫu”⁽²⁾. Để tăng cường tính dân chủ và phát huy vai trò của giáo dân⁽³⁾ trong việc phát triển đạo, Công đồng Vatican II khuyến khích việc thành lập ở mỗi giáo phận, giáo xứ, giáo khu những hội đồng cố vấn bao gồm giáo sĩ, tu sĩ, giáo dân để góp phần thăm dò những gì liên quan tới công tác mục vụ, cân nhắc và đưa ra những kết luận thực tế. Chủ trương trên của Công đồng Vatican II đã được Giáo hội Công giáo thể chế hóa trong Bộ giáo luật năm 1983. Điều 536 Bộ Giáo Luật 1983 khuyến khích mỗi giáo xứ nên có một hội đồng mục vụ, do linh mục chính xứ đứng đầu, để cổ vũ sinh hoạt mục vụ và có quyền tư vấn hoạt động của giáo xứ⁽⁴⁾.

Chủ trương trên đã tác động tới Giáo hội Công giáo ở Việt Nam. Tuy nhiên, sau

*. Th.,S. Viện Nghiên cứu Tôn giáo.

1. Giáo hội cơ sở của Công giáo theo nghĩa là giáo xứ.
2. Xem: *Công đồng Vatican II-Hiến chế, sắc lệnh và tuyên ngôn*, Tủ sách Đại Kết, 1993, tr. 508-509.
3. Từ *Giáo dân* tác giả dùng ở đây theo nghĩa chỉ những tín hữu Công giáo không có chức thánh hay thuộc về một bậc tu trì nào, chứ không theo hàm nghĩa *lương-giáo*.
4. Hội đồng Giám mục Việt Nam, *Bộ giáo luật 1983*, Nxb Tôn giáo, Hà Nội, 2007, tr.188.

Công đồng Vatican II, do nhiều nguyên nhân, quá trình chuyển đổi sang mô hình mới diễn ra chậm và việc triển khai ở mỗi miền cũng nhanh chậm khác nhau. Công giáo ở Hà Nội không phải là nơi tiên phong trong việc cải cách tổ chức Giáo hội cơ sở. Sau Công đồng Vatican II, Tổng Giáo phận Huế đi đầu trong việc thành lập Hội đồng giáo xứ (HDGX). Theo khảo sát ở Giáo phận Huế (địa bàn tỉnh Thừa Thiên-Huế) những năm 1994, 1995, 1996, 1998 cho biết các giáo xứ ở đây vẫn duy trì tổ chức Hội đồng mục vụ giáo xứ trước năm 1975⁽⁵⁾. Tiếp đến là Giáo phận Phát Diệm, thể hiện rõ trong *Thư chung Mùa Chay* năm 1989⁽⁶⁾. Rồi sau đó là Giáo phận Hải Phòng xây dựng mô hình HDGX theo cuốn “Lê luật họ đạo” của Giám mục Nguyễn Tùng Cương ban hành năm 1992. Tới năm 1996, Giáo phận Thành phố Hồ Chí Minh giới thiệu bản dự thảo Quy chế Hội đồng mục vụ giáo xứ. Đến ngày 18 tháng 5 năm 2002, Tổng Giám mục Phạm Minh Mẫn đã chính thức ban hành bản quy chế “Hội đồng Mục vụ giáo xứ” mới để áp dụng trong giáo phận.

Sang năm 2003, Tổng Giáo phận Hà Nội mới ban hành bản “Dự thảo Quy chế Hội đồng giáo xứ”. Về cơ bản, quy chế này có nhiều điểm tương đồng với Quy chế Hội đồng Mục vụ giáo xứ của Tổng Giáo phận Thành phố Hồ Chí Minh. Quy chế đã đưa ra định nghĩa về HDGX, quy định quyền hạn, nghĩa vụ của HDGX.

HDGX được hiểu là một tổ chức gồm những giáo dân được tuyển chọn, giúp linh mục chính xứ điều hành giáo xứ, tuy mang tính chất cố vấn như Giáo luật quy định, dưới sự hướng dẫn của linh mục chính xứ. Những người được tuyển

chọn làm thành viên HDGX do linh mục chính xứ trực tiếp bổ nhiệm hoặc do giáo dân bầu ra với sự chấp thuận của linh mục chính xứ. Các ứng viên này phải đạt các điều kiện: không bị ngăn trở về Giáo luật, có lòng đạo đức, có uy tín, có học thức, nhiệt thành trong việc chung, có khả năng đảm nhận, tinh thần trách nhiệm làm việc chung, tuổi từ 25 đến 65 nhưng có thể tùy hoàn cảnh⁽⁷⁾.

Về cơ cấu, HDGX gồm: Ban Thường vụ; các ủy viên HDGX. Điều 5, điều 6 quy định về thành phần Ban Thường vụ, Ủy viên. Trong đó, Ban Thường vụ gồm: Chủ tịch, Phó Chủ tịch Nội vụ (các đoàn thể), Phó Chủ tịch Ngoại vụ (Truyền giáo-Bác ái), Thư kí và Thủ quỹ. Các ủy viên gồm: trùm các giáo họ, ủy ban đặc trách Mục vụ Giáo xứ (Ban Phụng vụ, Thánh nhạc; Ban Giáo dục và Giáo lí; Ban Truyền giáo và Đoàn thể; Ban Giới trẻ và Thiếu nhi) và ủy ban đặc trách Kinh tế Giáo xứ (Ban Tài sản và Bác ái xã hội).

Về quyền hạn, nghĩa vụ, HDGX có năm nhiệm vụ: 1. Nắm bắt tình hình giáo xứ, nhất là về đời sống đức tin và phong hóa, cùng với linh mục chính xứ hoạch định chương trình mục vụ, đề ra phương thức và phân công thực hiện; 2. Quan tâm phối hợp hài hòa các sinh hoạt và các công tác của các đơn vị mục vụ, trong sự tôn trọng tự lập của từng đơn vị và trong tinh thần liên đới, tương trợ và hiệp thông; góp phần giải quyết những vấn đề, giải

5. Đỗ Quang Hưng, *Một số vấn đề cơ bản về tôn giáo ở Việt Nam hiện nay*, Viện Nghiên cứu Tôn giáo, Hà Nội, lưu hành nội bộ, 2005, tr. 140.

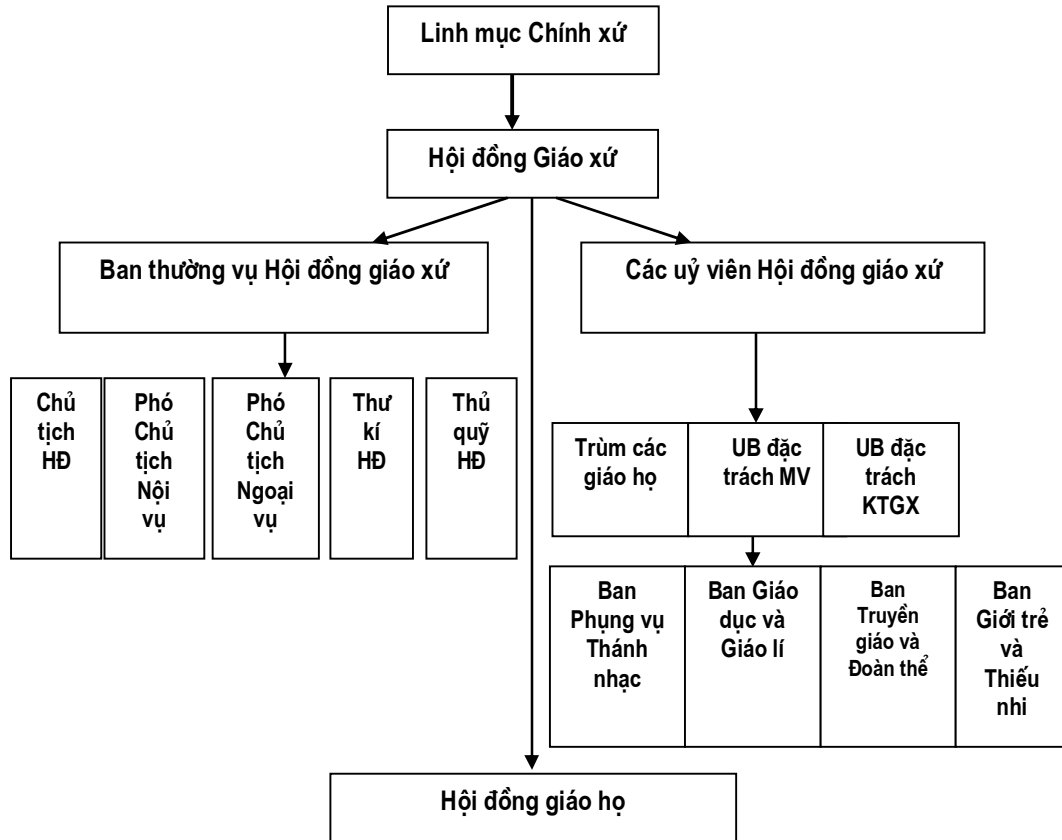
6. Nguyễn Hồng Dương, *Tổ chức xứ, họ đạo Công giáo ở Việt Nam lịch sử-hiện tại và những vấn đề đặt ra*, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội, 2011, tr. 127-128.

7. *Quy chế Hội đồng giáo xứ Tổng Giáo phận Hà Nội*, lưu hành nội bộ, 2003, tr.180.

tỏa những bất đồng trong giáo xứ; 3. Theo dõi, đôn đốc, kiểm tra việc thực hiện và báo cáo kết quả trong các phiên họp; 4. Hợp lực với linh mục chính xứ trong việc quản lý tài sản của giáo xứ; 5. Quan tâm

bồi dưỡng và nâng cao năng lực làm việc tập thể và phục vụ trong yêu thương. Hội đồng giáo họ được tổ chức tương tự với HĐGX nhưng ở cấp giáo họ⁽⁸⁾.

Sơ đồ 1: Cơ cấu tổ chức của HĐGX theo Quy chế TGP Hà Nội⁽⁹⁾:

(Tổ chức tương tự cấp giáo xứ)

Quy chế HĐGX tạo cơ sở để các giáo xứ, giáo họ Công giáo ở Hà Nội tổ chức theo quy chế này, thống nhất trong toàn giáo phận. Cơ cấu tổ chức của giáo xứ, giáo họ từ mô hình BHG xứ, họ đang chuyển đổi sang mô hình HĐGX. Mặc dù, chủ trương tái cấu trúc Giáo hội Công giáo cơ sở ở Hà Nội nằm trong xu hướng chung về cải cách Giáo

hội Công giáo cơ sở của Giáo hội Trung ương và Giáo hội Công giáo ở Việt Nam, nhưng quá trình triển khai tổ chức HĐGX ngay chính ở Hà Nội vẫn chưa đồng đều.

8. Quy chế Hội đồng giáo xứ Tổng Giáo phận Hà Nội, Tlđđ, tr. 2.

9. Xem Quy chế Hội đồng giáo xứ Tổng Giáo Phận Hà Nội, Tlđđ, tr. 1-3.

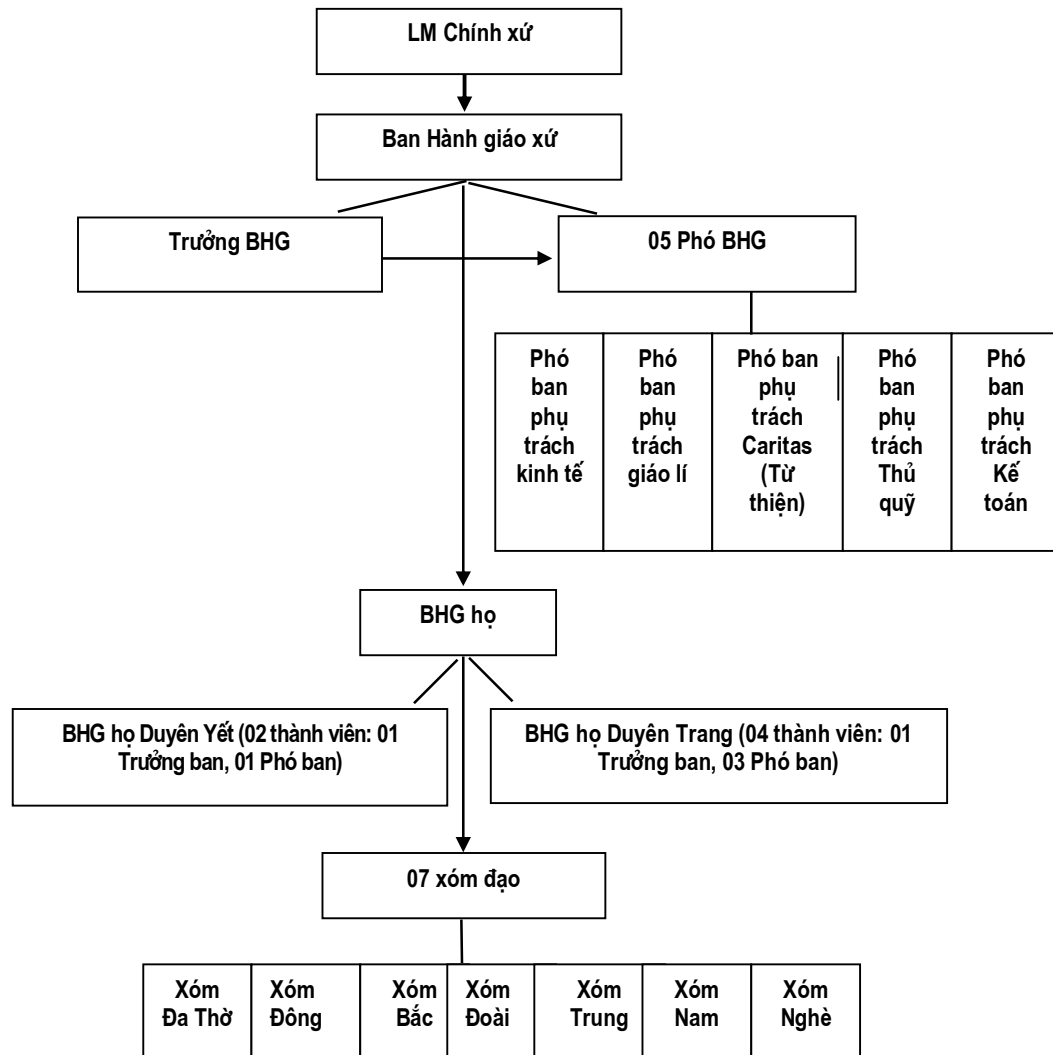
Qua khảo sát thực địa ở một số giáo xứ, giáo họ Công giáo thuộc Giáo phận Hà Nội và Giáo phận Hưng Hóa nằm trên địa bàn Hà Nội, có một thực tế, mô hình tổ chức hoạt động tại các giáo xứ khác nhau về hình thức, mặc dù bản chất chức năng giống nhau.

2. Ba mô hình khác nhau

2.1. Mô hình Ban hành giáo xứ (trường hợp giáo xứ Phú Mỹ)

Giáo xứ Phú Mỹ, còn gọi Giáo xứ Kẻ Sỏi, có từ lâu đời. Hiện nay, giáo xứ này tổ chức hoạt động theo mô hình truyền thống là Ban hành giáo.

Sơ đồ 2: Cơ cấu tổ chức BHG xứ Phú Mỹ⁽¹⁰⁾:

10. Theo: Tư liệu điền dã của tác giả tại giáo xứ Phú Mỹ, tiểu khu Phú Mỹ, thị trấn Phú Xuyên, huyện Phú Xuyên, Hà Nội, ngày 30 / 8 / 2012.

Trong đó, cấp giáo xứ có BHG xứ, đứng đầu là Trưởng ban hành giáo, dưới có năm Phó ban phụ trách các mảng công việc khác nhau. Ở cấp giáo họ có Ban hành giáo họ, đứng đầu là Trưởng ban hành giáo họ và các thành viên. Số thành viên tùy thuộc vào giáo họ nhiều giáo dân hay ít. Ở cấp xóm đạo có 1 trưởng xóm và 1 phó xóm. Mỗi xóm đạo ở Phú Mỹ có khoảng 70 hộ gia đình.

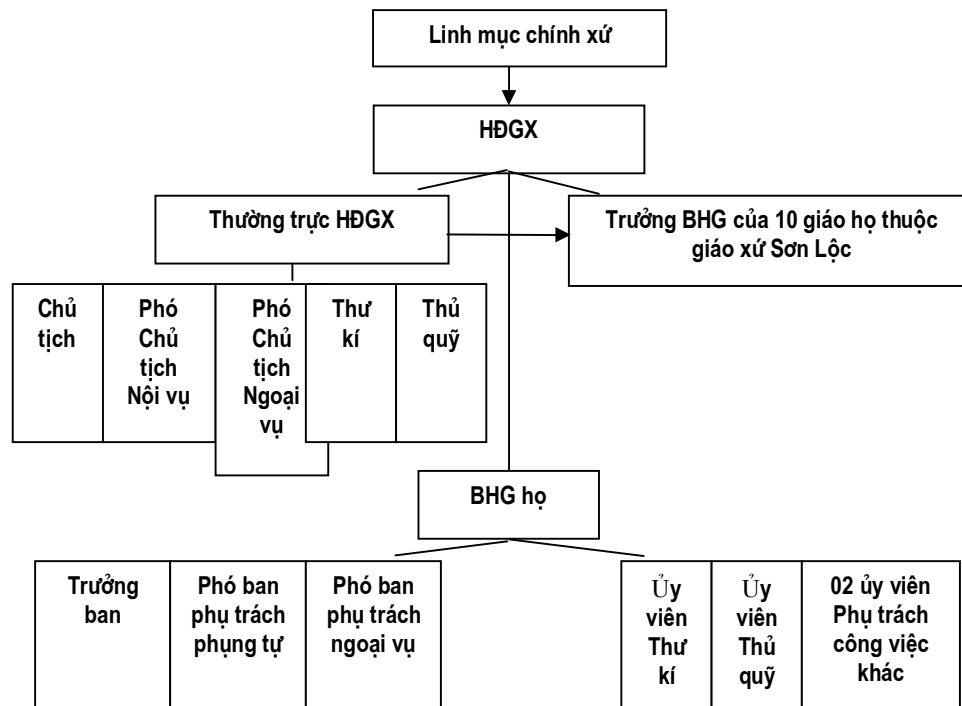
Những người tham gia BHG giáo xứ, giáo họ đều được bầu theo nguyên tắc dân chủ bằng hình thức bỏ phiếu. Các phiếu được phát cho hộ gia đình, những người đại diện hộ gia đình đến thời gian bầu đều phải đi bỏ phiếu. Những người tham gia ứng cử phải có uy tín, không quan trọng điều kiện kinh tế. Tuy nhiên,

độ tuổi các thành viên được trẻ hóa hơn ngày xưa. Theo quy định ở giáo xứ Phú Mỹ những ai đủ 35 tuổi đều có thể trở thành Trưởng ban hành giáo và khi đến 70 tuổi thì phải nghỉ. Thành viên ban hành giáo xứ Phú Mỹ khá trẻ, có độ tuổi từ 45 đến 55 tuổi, có nhiệm kỳ hoạt động 4 năm.

2.3. Mô hình Hội đồng giáo xứ (trường hợp giáo xứ Sơn Lộc)

Giáo xứ Sơn Lộc thuộc Hạt Sơn Tây-Hòa Bình-Sơn La, Giáo phận Hưng Hóa, Giáo tỉnh Hà Nội, hình thành cách đây hơn 100 năm. Tổ chức điều hành hoạt động giáo xứ Sơn Lộc hiện nay được kết cấu theo mô hình HĐGX, có nhiệm kỳ hoạt động 4 năm, gồm 15 thành viên có độ tuổi từ 50 tuổi đến 65 tuổi.

Sơ đồ 3: Cơ cấu tổ chức HĐGX Sơn Lộc⁽¹¹⁾:

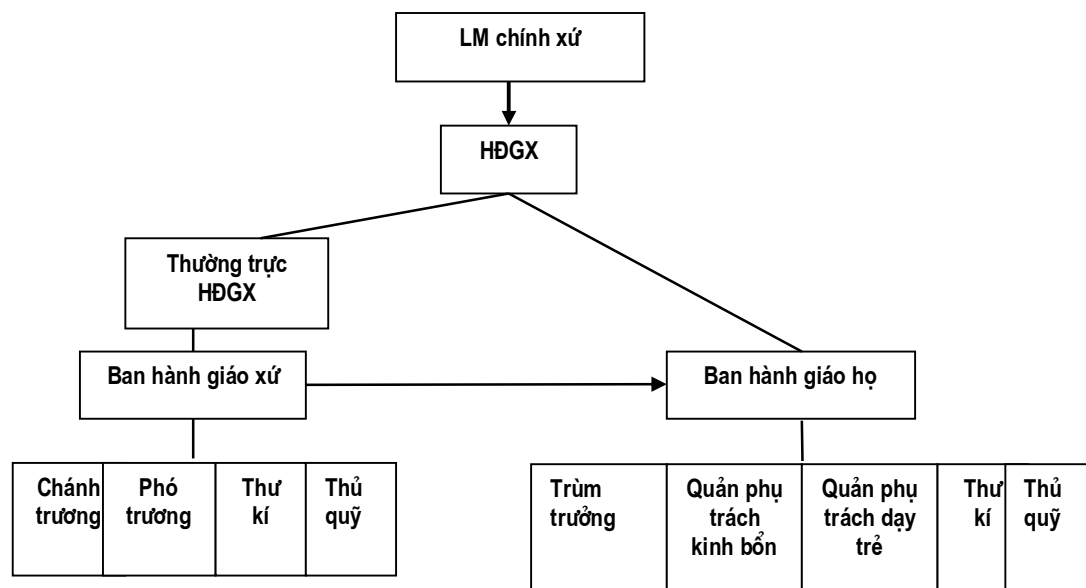
11. Theo: Tư liệu điền dã của tác giả tại giáo họ Sơn Đông (xứ Sơn Lộc), thôn Đồi Vua, xã Sơn Đông, thị xã Sơn Tây, Hà Nội, ngày 29 / 8 / 2012.

Tham gia ứng cử HĐGX Sơn Lộc phải là những người thuộc thành viên của Ban hành giáo các giáo họ. Bầu thường trực HĐGX được tiến hành theo hình thức bỏ phiếu theo hai vòng. Trong đó, ở vòng một, các giáo dân bỏ phiếu cho tất cả các ứng viên tham gia ứng cử HĐGX. Còn vòng hai, sẽ lấy ra danh sách 10 người có số phiếu cao nhất rồi mới bầu tiếp. Trường hợp hai người trùng phiếu có thể sẽ lấy hết. Họ nào đồng thì sẽ được bổ sung thêm một người vào danh sách người tham gia ứng cử HĐGX.

2.3. Mô hình Ban hành giáo xứ “lai” Hội đồng giáo xứ (trường hợp giáo xứ Gò Cáo)

Giáo xứ Gò Cáo được nâng lên từ giáo họ Gò Cáo, tách ra khỏi giáo xứ Tân Hội từ năm 2008. Trước đây, mô hình tổ chức hoạt động của giáo xứ Tân Hội từng được tổ chức theo HĐGX. Từ khi có linh mục chính xứ mới, giáo xứ Tân Hội cũng như giáo xứ Gò Cáo lại trở về mô hình BHG.

Sơ đồ 4: Cơ cấu tổ chức BHG xứ Gò Cáo⁽¹²⁾:

Đứng đầu BHG xứ Gò Cáo là chánh trưởng thuộc họ chính xứ⁽¹³⁾, dưới có 01 phó trưởng, 01 thủ quỹ và 01 thư kí. Ở cấp giáo họ có BHG họ, đứng đầu là trùm trưởng, 01 quản phụ trách kinh bản, 01 quản phụ trách dạy trẻ em, 01 thủ quỹ và 01 thư kí. Riêng số quản tùy thuộc vào họ giáo đông hay ít giáo dân. Tất cả BHG xứ, giáo họ đều thuộc vào Hội đồng giáo xứ. Thường trực HĐGX gồm chánh trưởng, phó trưởng,

thư kí và thủ quỹ BHG xứ. Điều này cho thấy, BHG xứ ở Gò Cáo có sự đan xen yếu tố truyền thống cùng với các yếu tố thuộc mô hình HĐGX.

12. Theo: Tư liệu điền dã của tác giả tại giáo xứ Gò Cáo, xã Thủy Xuân Tiên, huyện Chương Mỹ, Hà Nội, ngày 10/ 8/2012.

13. Vì các giáo dân ở giáo xứ quan niệm, chánh trưởng thuộc họ chính xứ sẽ tiện làm việc hơn. Xem: Tư liệu điền dã của tác giả tại giáo xứ Gò Cáo, xã Thủy Xuân Tiên, huyện Chương Mỹ, Hà Nội, ngày 10/ 8/ 2012.

2.4. Cùng một chức năng

Mặc dù tổ chức hoạt động của các xứ đạo có các mô hình khác nhau nhưng cùng chung một chức năng tư vấn và cộng tác với linh mục chính xứ để điều hành các công việc và sinh hoạt mục vụ của giáo xứ, giáo họ.

Trước khi giáo xứ, giáo họ triển khai một công việc quan trọng, linh mục chính xứ họp các thành viên trong BHG, HDGX, Thường trực HDGX để lấy ý kiến, rồi triển khai ở các giáo họ và đến các giáo dân. Theo nghĩa ấy, BHG xứ hay HDGX là cánh tay nối dài, trợ giúp quan trọng cho linh mục chính xứ trong công tác mục vụ, làm đầu mối liên kết giữa linh mục và giáo dân tại các giáo xứ, giáo họ Công giáo ở Hà Nội. Ngoài ra, BHG, HDGX còn đóng vai trò cầu nối trong liên hệ công tác giữa chính quyền địa phương, các tôn giáo khác với các giáo xứ, giáo họ. Ở một số giáo họ, chẳng hạn như giáo họ Sơn Đông thuộc giáo xứ Sơn Lộc, trong những ngày thường (ngoài ngày Chủ nhật) Trưởng ban hành giáo còn có vai trò điều hành giờ đọc kinh sáng, tối của giáo dân cho phù hợp với các mùa.

Trong việc thực hiện chức năng tư vấn, tương tác giữa người giáo dân trong BHG, HDGX với linh mục đã diễn ra theo hai chiều, mang tính dân chủ hơn và chứng tỏ tính tích cực chủ động hơn của giáo dân trong việc tham gia hoạt động xây dựng giáo xứ, giáo họ. Điều này thể hiện từ việc bầu cử thành viên tham gia BHG, HDGX, góp ý các công việc của giáo xứ, giáo họ đến việc quản lý tài chính. Đa phần các cuộc họp quyết toán tài chính cuối năm của giáo

xứ do BHG hoặc HDGX đảm trách. Còn linh mục chính xứ chỉ quản lý tiền bổng lễ. Việc lựa chọn người tham gia BHG, HDGX không phải do linh mục chính xứ cất cử mà được bỏ phiếu theo nguyện vọng của đông đảo giáo dân. Mặc dù khi bầu xong thành viên BHG hoặc HDGX, linh mục chính xứ vẫn có thể thay đổi danh sách. Song nếu muốn thay đổi, linh mục chính xứ thường phải thăm dò ý kiến giáo dân và phong tục tập quán địa phương nơi giáo dân sinh sống. Đối với các công việc khác của giáo xứ nếu trường hợp ý kiến của linh mục chính xứ và giáo dân vẫn chưa đồng thuận cao, linh mục chính xứ cùng BHG, HDGX thường làm công tác vận động, thỏa thuận để đi đến thống nhất, thay vì việc linh mục chính xứ toàn quyền tự quyết.

Tất nhiên, người chỉ đạo cao nhất trong tổ chức BHG, HDGX là linh mục chính xứ và các giáo dân cũng ý thức như vậy. Nhưng thế không có nghĩa vai trò tư vấn của BHG, HDGX không có ảnh hưởng lớn. Nhất là đối với việc luân chuyển liên tục theo nhiệm kỳ (4-5 năm) của các linh mục coi sóc các giáo xứ thì sự kết hợp chặt chẽ giữa BHG hoặc HDGX và linh mục chính xứ trong công tác mục vụ có ý nghĩa rất quan trọng.

3. Mấy nhận định bước đầu về cải cách tổ chức Giáo hội Công giáo cơ sở ở Hà Nội hiện nay

3.1. Cải cách tổ chức Giáo hội Công giáo cơ sở ở Hà Nội hiện nay nằm trong chủ trương chung của Giáo hội Công giáo, thể hiện bước chuyển mới của Giáo hội đã được khởi xướng rõ rệt từ thời Công đồng Vatican II

Sự thay đổi ấy không chỉ thích ứng với biến đổi của xã hội, quan trọng hơn, Giáo hội Công giáo ngày càng đào sâu về nguồn để xây dựng Giáo hội cơ sở càng trở nên một cộng đồng hiệp thông, “nhấn mạnh đến Dân Chúa hơn là phẩm trật”⁽¹⁴⁾ và tinh thần đồng trách nhiệm như một kiểu lãnh đạo từ thời Giáo hội sơ khai. “HĐGX mở ra khả năng cai quản tốt của một kiểu lãnh đạo có tính Kinh Thánh và Kitô, một thứ lãnh đạo không thống trị”⁽¹⁵⁾. Cải cách tổ chức điều hành hoạt động giáo xứ theo hướng đó đã góp phần dẫn đưa Giáo hội vượt qua mô hình giống như một kim tự tháp: trên cùng là Giáo hoàng, tầng kế tiếp là các giám mục, rồi đến tầng các linh mục, và đáy là giáo dân, những tín hữu thường⁽¹⁶⁾. Giáo hội Công giáo tại Việt Nam cũng nhấn mạnh tới vai trò của người giáo dân và mong muốn xây dựng Giáo hội theo mô hình Giáo hội tham gia, dựa trên nền tảng thần học Giáo hội hiệp thông. Trong đó nhấn mạnh đến vai trò của giáo dân tham gia vào hoạt động tông đồ trong giáo xứ không chỉ quản trị mà cả các hoạt động phụng tự bí tích và giáo lý⁽¹⁷⁾. Thành lập HĐGX, cải tổ phương thức hoạt động của BHG cũng nhằm tăng cường gắn kết giữa linh mục chính xứ và cộng đồng tín hữu trong bối cảnh đô thị hóa diễn ra nhanh chóng ở Hà Nội, giáo dân làm ăn sinh sống phân tán hơn. Điều này cũng đã được *Bộ Giáo luật năm 1983* dự liệu trước, khi đặt yếu tố nhân sự lên hàng đầu (cộng đồng tín hữu và vị chủ chăn) trong các yếu tố cấu thành nên giáo xứ, chứ không như truyền thống trước đây, giáo xứ phải bao gồm: lãnh thổ, nhà thờ, giáo dân và linh mục quản xứ⁽¹⁸⁾.

3.2. Xây dựng tổ chức điều hành hoạt động Giáo hội Công giáo cơ sở ở Hà Nội mang tính thích ứng và đang trong quá trình triển khai hoàn thiện

Do quy chế HĐGX mới ở dạng dự thảo, thí điểm thực hiện, nội dung của quy chế cũng có nhiều điểm mang tính mở. Đồng thời, mô hình HĐGX dù được *Bộ Giáo luật năm 1983* quy định nhưng mang tính tự do, khuyến khích hơn tính bắt buộc. Vì vậy, việc thực hiện tổ chức điều hành hoạt động giáo xứ, giáo họ theo mô hình BHG hay HĐGX là tùy thuộc vào linh mục chính xứ và cộng đồng giáo dân ở đó quyết định sao cho đạt hiệu quả cao trong sinh hoạt đạo. Không những vậy, một số giáo xứ muốn giữ nét truyền thống và lễ lối làm việc từ thời cha ông để lại. Chính vì thế, việc chuyển đổi sang mô hình mới có khi chỉ diễn ra ở một số khâu và thay đổi chủ yếu ở cách tương tác giữa linh mục chính xứ và ban giúp việc. Thậm chí như trường hợp giáo xứ Gò Cáo kết hợp được yếu tố truyền thống và yếu tố mới đã triển khai mô hình mang tính chất hỗn hợp, kế thừa để thuận tiện sinh hoạt. Ngoài ra, do Công giáo ở Hà Nội thuộc về các giáo phận

14. Xem: Trần Duy Nhiên, *Giáo hội tại Châu Á: Giáo hội của giáo dân*, Nguyệt san *Công giáo và Dân tộc*, số 86, tháng 2/2002, tr.15.

15. Nguyễn Văn Nội (giới thiệu), *Những quá trình trưởng thành của một giáo hội*, Nguyệt san *Công giáo và Dân tộc*, số 15, tháng 3/1996, tr. 68.

16. Xem: Nguyễn Năng. *Cải mới trong cách nhìn của Vaticanô II về Giáo hội*, Nguyệt san *Công giáo và Dân tộc*, số 177, tháng 9/2009, tr. 7-8.

17. Xem: *Tài liệu học hỏi trong Năm Thánh, Giáo hội tại Việt Nam Mậu nhiệm-Hiệp thông-Sứ vụ*, Ban Tổ chức Năm Thánh 2010, lưu hành nội bộ, tr. 73-118.

18. Xem: Phan Tấn Thành, *Giải thích giáo luật, phần 1*, lưu hành nội bộ, tr. 289.

khác nhau, nên quá trình triển khai mô hình HDGX cũng có nét riêng.

3.3. Quá trình triển khai cải cách và xây dựng mô hình điều hành hoạt động Giáo hội Công giáo cơ sở ở Hà Nội đang gặp những thách thức ngay trong lòng Giáo hội cơ sở

Không ít người giáo dân không muốn tham gia BHG, HDGX. Theo họ giải thích, công việc BHG, HDGX bận rộn nhưng lại là công việc không lương bổng, đòi hỏi mất nhiều thời gian, trong khi đó họ cũng phải gánh vác công việc gia đình. Việc tham gia BHG, HDGX phần vì nề lòng tin của đồng đạo, quan trọng hơn vì họ ý thức tham gia các công việc này giống như một cách thể hiện bổn phận, trách nhiệm của mình với Giáo hội và vì lòng mộ đạo. Nhưng dẫu sao, ở ngay trong tâm lý của những người ấy đã có những tâm tư trái chiều: không muốn và trách nhiệm. Đây cũng là lý do có người làm chánh trưởng đến gần 20 năm như trường hợp giáo xứ Gò Cáo, hay một số BHG họ ở giáo xứ Sơn Lộc trong năm 2011 đã lưu ban đến khóa sau vì không thể tìm nhân sự thay thế. Cùng với vấn

đề này, việc cải cách tổ chức Giáo hội Công giáo cơ sở ở Hà Nội theo hướng trẻ hóa cũng không phải không khó khăn. Vì lý do những người trẻ do thường bận rộn công việc hoặc làm ăn xa nhà. Hơn nữa theo truyền thống trọng lão trong xã hội người Việt nên hầu như những người tham gia BHG hoặc HDGX phải lớn tuổi thì lời nói mới có trọng lượng. Không những vậy nhiều người cho rằng, những người lớn tuổi thường có kinh nghiệm sống và hiểu biết rõ hơn về chính giáo xứ, giáo họ của mình. Dường như điều này cũng được Quy chế HDGX của Tổng Giáo phận Hà Nội lường trước được. Dù muốn trẻ hóa các thành viên tham gia HDGX theo độ tuổi từ 25 đến 65 tuổi, song Quy chế cũng quy định mở, cho phép tuyển chọn tùy theo từng hoàn cảnh. Mô hình, tên gọi có thể khác nhau nhưng làm sao có được cơ chế hoạt động và thực hiện tốt chức năng. Điều đó cũng cho thấy, việc xây dựng tổ chức HDGX của Công giáo ở Hà Nội có tính thích ứng và uyển chuyển để phát huy tốt được vai trò điều hành hoạt động và phát triển đạo ở đơn vị giáo xứ/.